

Spółeczne reakcje na wynik wyborów

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

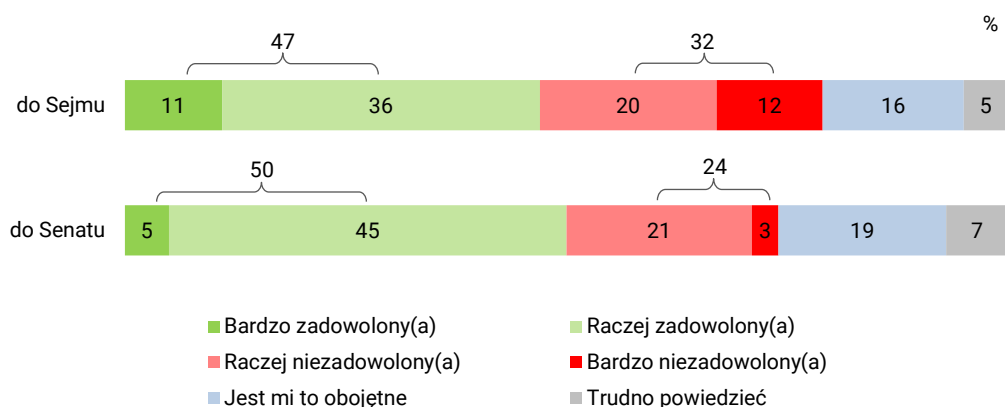
Tegoroczne wybory parlamentarne przyciągnęły do urn rekordową rzeszę wyborców. Udział w głosowaniu wzięło 61,74% uprawnionych, a więc znacznie więcej niż uczestniczyło w wyborach do Sejmu i Senatu w poprzednich latach. W całej trzydziestoletniej historii wyborów parlamentarnych z porównywalnie dużą jak obecnie mobilizacją wyborczą rodaków mieliśmy do czynienia tylko raz – w wyborach z 4 czerwca 1989 roku (62,7%).

Według przedwyborczych przewidywań zdecydowanym faworytem tych wyborów, typowanym niemal powszechnie, była koalicja rządząca startująca pod szyldem KW Prawo i Sprawiedliwość. Na tydzień przed dniem wyborów zwycięstwo rządzącej formacji przewidywało 77% ogółu badanych, a wśród zdeklarowanych uczestników wyborów – aż 84%. W wygraną głównej siły opozycji, KKW Koalicja Obywatelska, wierzył zaledwie 1% badanych. O ile zwycięzca był przewidywalny, o tyle sferę niepewności stanowiło wyborcze poparcie dla mniejszych formacji – połączonych się ugrupowań lewicowych, koalicji PSL z Kukiz'15 przy udziale Unii Europejski Demokratów oraz koalicji sił prawicowo-narodowych w postaci Konfederacji Wolność i Niepodległość. Ów margines niepewności był istotny, bowiem od rezultatu tych partii i od tego, czy przekroczą wymagany próg wyborczy, zależał ostateczny rozkład sił w parlamencie. Jak Polacy przyjęli wynik głosowania z 13 października, jakie uczucia im towarzyszyły, gdy Państwowa Komisja Wyborcza ogłosiła swój komunikat?

Prawie połowa lub połowa dorosłych Polaków deklaruje zadowolenie z wyniku październikowych wyborów do Sejmu i Senatu (odpowiednio 47% i 50%)¹. Z nieco większym zadowoleniem, a zwłaszcza mniejszym niezadowoleniem, został przyjęty wynik wyborów do Senatu.

CBOS

RYS. 1. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z wyniku wyborów:

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (354) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–17 listopada 2019 roku na liczącej 944 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Z wyniku wyborów do Sejmu zadowoleni są przede wszystkim wyborcy zwycięskiej koalicji – głosujący na KW Prawo i Sprawiedliwość niemal jednogłośnie wyrażają satysfakcję z rozkładu głosów w wyborach do Sejmu (89%). W największej części zadowoleni są także wyborcy Konfederacji Wolność i Niepodległość (40%), choć jednocześnie sporego odsetka spośród nich wynik wyborów nie satysfakcjonuje (34%). Można sądzić, że zadowolenie wyborców Konfederacji dotyczy przede wszystkim faktu, że ich partia przekroczyła próg wyborczy, a ich przedstawiciele znaleźli się w nowym Sejmie. Elektoraty pozostałych ugrupowań z rezultatu wyborów do izby niższej są w większości niezadowolone. Najliczniej niezadowolone z tych wyborów wyrażali zwolennicy KO (84%) i Lewicy (79%), nieco rzadziej sympatycy PSL-Koalicji Polskiej (53%). Dla niegłosujących najczęściej wynik wyborów pozostaje sprawą obojętną (44%).

TABELA 1

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z wyniku wyborów do Sejmu?	Wyborcy poszczególnych komitetów wyborczych					Niegłosujący
	KW Prawo i Sprawiedliwość N=353	KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni N=159	KW Sojusz Lewicy Demokratycznej N=74	KW Polskie Stronnictwo Ludowe N=55	Konfederacja Wolność i Niepodległość N=46	
	w procentach					
Zadowolony(a)	89	10	15	29	40	27
Niezadowolony(a)	2	84	79	53	34	18
Jest mi to obojętne	5	4	4	15	17	44
Trudno powiedzieć	3	2	1	4	9	11

Z kolei wynik wyborów do Senatu dla zwolenników wszystkich partii okazuje się satysfakcjonujący. Najczęściej zadowolenie wyrażają wyborcy Lewicy (66%) oraz KO (64%), tylko nieco rzadziej z wyborczego rozstrzygnięcia cieszą się zwolennicy Konfederacji i PiS (po 59% wskazań). Relatywnie najrzadziej wynik wyborów do Senatu satysfakcjonował elektorat PSL-Koalicji Polskiej (48%).

TABELA 2

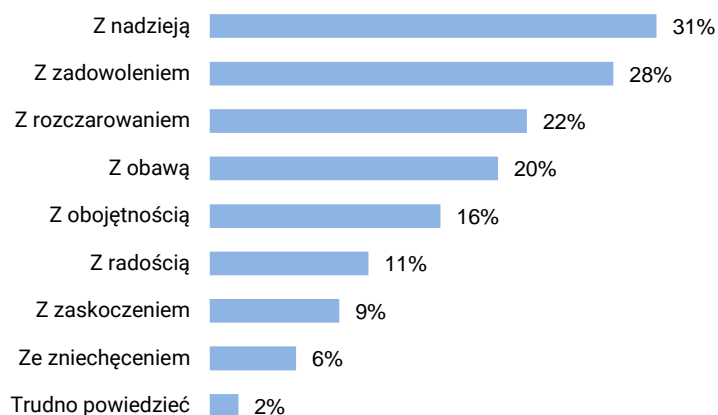
Czy jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z wyniku wyborów do Senatu?	Wyborcy poszczególnych komitetów wyborczych					Niegłosujący
	KW Prawo i Sprawiedliwość N=353	KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni N=159	KW Sojusz Lewicy Demokratycznej N=74	KW Polskie Stronnictwo Ludowe N=55	Konfederacja Wolność i Niepodległość N=46	
	w procentach					
Zadowolony(a)	59	64	66	48	59	26
Niezadowolony(a)	26	25	27	28	20	14
Jest mi to obojętne	10	6	7	19	22	45
Trudno powiedzieć	6	4	0	6	0	14

Na podstawie powyższych deklaracji ogółu badanych można stwierdzić, że wynik tegorocznych wyborów do Sejmu i Senatu nie był zaskoczeniem – zaledwie co jedenasty z badanych wskazał to uczucie jako dominujące (9%). Wśród ośmiu stanów emocjonalnych wymienionych w ankiecie zaskoczenie znalazło się na 7 miejscu. Polacy przyjęli wynik wyborów przede wszystkim z uczuciami

pozytywnymi – głównie z nadzieją (31% wskazań) i zadowoleniem (28%), mniejszemu odsetkowi towarzyszyła też radość (11%). Mniej liczna grupa respondentów deklarowała uczucia negatywne – rozczarowanie (22%), obawę (20%), a także – rzadziej – zniechęcenie (6%). Dla 16% dorosłych Polaków wynik wyborów parlamentarnych jest sprawą obojętną.

CBOS

RYS. 2. Z jakim uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów parlamentarnych?

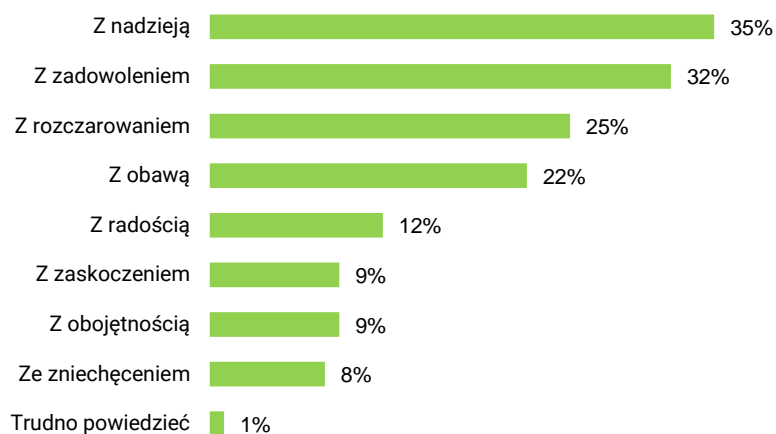
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwa odczucia

Wśród uczestników wyborów (a dokładniej: osób twierdzących, że na wyborach były) deklarowany rozkład emocji jest podobny, jak wśród ogółu badanych, jedynie inna jest częstość deklarowanych uczuć, co wynika głównie z mniejszej obojętności, z jaką – co zrozumiałe – uczestniczący w głosowaniu przyjęli ich rezultat.

CBOS

RYS. 3. Z jakim uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów parlamentarnych?

DEKLARACJE OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W WYBORACH (N=730)

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwa odczucia

Wynik wyborów to jakby nowe rozdanie polityczne, a jednocześnie – jako wyraz woli suwerena – rozładowanie politycznych emocji i napięć, swego rodzaju cykliczne odrodzenie, moment, od którego – mówiąc metaforycznie – odliczamy polityczny czas na nowo. Dlatego zapewne nadzieja jest do tej pory zawsze pierwszym uczuciem towarzyszącym wyborcom po ogłoszeniu wyników głosowania do parlamentu. Największe nadzieje Polacy wiązali z wyborczymi zwycięzcami z 2001 i 2007 roku. Poziom tegorocznych nadziei jest umiarkowany, podobny do tego z lat 2005, 2011 i 2015. Jeśli chodzi o pozostałe uczucia, to w porównaniu z wyborami z 2015 roku, po tegorocznym głosowaniu Polakom częściej towarzyszy zadowolenie, rzadziej natomiast obawa – z jaką relatywnie często przyjmowano zwycięstwo PiS cztery lata temu. Warto jeszcze zauważyć, że o ile w roku 2015 uczucia pozytywne (łącznie: radość, zadowolenie, nadzieja) deklarowane były tylko trochę częściej niż negatywne (łącznie: rozczarowanie, zniechęcenie, obawa) – odpowiednio 65% i 61% wskazań, o tyle po tegorocznych wyborach odczucia pozytywne (70%) wyraźnie przeważają nad negatywnymi (48%).

TABELA 3

Z jakim uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów parlamentarnych?	Wskazania według terminów badań						
	IX 1997	X 2001	X 2005	XI 2007	XI 2011	XI 2015	XI 2019
	w procentach						
Z radością	8	4	4	11	8	10	11
Z zadowoleniem	24	24	12	25	24	21	28
Z nadzieją	38	46	32	47	28	34	31
Z zaskoczeniem	16	13	9	11	11	12	9
Z rozczarowaniem	11	11	12	9	15	21	22
Ze zniechęceniem	7	8	9	5	7	9	6
Z obawą	25	19	23	15	20	31	20
Z obojętnością	22	25	28	20	27	14	16
Trudno powiedzieć	5	4	6	3	1	2	2

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwa odczucia

Reakcje na wynik wyborów wyraźnie różnicują deklarowane poglądy polityczne. Wśród osób o lewicowych poglądach uczucia negatywne ponad trzykrotnie przeważają nad pozytywnymi – zwolennicy lewicy są przede wszystkim rozczarowani wynikiem wyborów parlamentarnych (45%), często obawiają się skutków takiego głosowania i układu sił w parlamencie (41%). Respondenci deklarujący poglądy centrowe po październikowych wyborach doświadczają ambiwalentnych odczuć – niemal równie często deklarują rozczarowanie (30%) co nadzieję (29%), jednak generalnie wśród nich więcej jest wskazań negatywnych. Natomiast wśród zwolenników prawicy uczucia pozytywne ponad sześciokrotnie górują nad negatywnymi – prawicowcy są przede wszystkim zadowoleni z wyniku wyborów (53%) i wiążą z nowym rozdaniem politycznym duże nadzieje (46%). Uczucia pozytywne przeważają także w mniejszym stopniu wśród respondentów, którzy nie potrafią lub nie chcą określić swoich poglądów politycznych.

TABELA 4

Z jakim uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów parlamentarnych?	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Z radością	2	3	22	8
Z zadowoleniem	9	14	53	18
Z nadzieją	18	29	46	20
Z zaskoczeniem	13	11	8	6
Z rozczarowaniem	45	30	9	15
Ze zniechęceniem	18	7	1	5
Z obawą	41	24	9	16
Z obojętnością	13	22	7	28
Trudno powiedzieć	0	1	1	7

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwa odczucia

Spośród poszczególnych komitetów wyborczych pełna satysfakcja wyróżnia wyborców tylko jednego komitetu – KW Prawo i Sprawiedliwość. Zwolennicy PiS trzynastokrotnie częściej deklarowali doświadczanie odczuć pozytywnych niż negatywnych. Ponad połowa spośród nich przyjęła wynik październikowych wyborów z zadowoleniem (57%) i nadzieją (51%), wielu z także radością (23%). Zwolennicy pozostałych komitetów zareagowali na wynik wyborów negatywnie. Najgorzej październikowe rozstrzygnięcie przyjął elektorat KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni. Wśród wyborców tego komitetu uczucia negatywne ponad sześciokrotnie przeważały nad pozytywnymi – zwolennicy tej formacji czują się przede wszystkim rozczarowani wynikiem wyborów (60%), wielu z nich obawia się kolejnych czterech lat władzy dotychczasowej koalicji rządzącej (43%). Odczucia negatywne trzykrotnie przeważają nad pozytywnymi także w elektoracie KW Sojusz Lewicy Demokratycznej – wyborcy tego komitetu również przede wszystkim są rozczarowani rezultatem głosowania (44%), obawiają się też ponownych rządów PiS (38%). Wyborcy pozostałych ugrupowań, które weszły do nowego parlamentu, choć raczej niezadowoleni z wyniku wyborów, nie są już tak bardzo sfrustrowani wynikiem swoich partii i nie doświadczają tak jednoznacznie negatywnych emocji. W elektoracie KW Polskie Stronnictwo Ludowe wynik wyborów przyjmowano najczęściej z obawą (34%), ale także niewiele rzadziej z nadzieją (31%). Z kolei w elektoracie KW Konfederacja Wolność i Niepodległość dominują obojętność (30%) i rozczarowanie (29%), ale także relatywnie wiele jest również nadziei (22%).

TABELA 5

Z jakim uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów parlamentarnych?	Wyborcy poszczególnych komitetów wyborczych					Niegłosujący
	KW Prawo i Sprawiedliwość N=353	KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni N=159	KW Sojusz Lewicy Demokratycznej N=74	KW Polskie Stronnictwo Ludowe N=55	Konfederacja Wolność i Niepodległość N=46	
	w procentach					
Z radością	23	1	4	0	9	5
Z zadowoleniem	57	6	2	8	16	17
Z nadzieją	51	12	27	31	22	18
Z zaskoczeniem	6	14	9	20	16	9
Z rozczarowaniem	3	60	44	26	29	13
Ze zniechęceniem	1	18	16	8	5	2
Z obawą	6	43	38	34	20	15
Z obojętnością	4	6	8	19	30	42

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwa odczucia

***

Połowa dorosłych Polaków jest zadowolona z wyniku październikowych wyborów do parlamentu. Bardziej satysfakcjonujący, szczególnie dla wyborców szeroko rozumianej opozycji, okazał się wynik wyborów do Senatu. Polacy przyjęli wynik wyborów raczej z uczuciami pozytywnymi (głównie z nadzieją i zadowoleniem), niż negatywnymi (głównie z rozczarowaniem i obawą). Pozytywne reakcje na wynik wyborczy są w tym roku wyraźnie częstsze, niż miało to miejsce po wyborach w 2015 roku. Mniejsze są przede wszystkim obawy związane z wyborczym rozstrzygnięciem, czyli, inaczej mówiąc: Polacy nie boją się już tak bardzo rządów PiS jak po wyborach cztery lata temu.

Opracował

Krzysztof Pankowski